

Vidkun Quisling født. I dag valfarter folk til stedet.

(Foto Bjørn S. Delebekk)

Vidkun Quisling

— Jørgen var jøssing så god som noen og fikk svi for det under krigen. Etter krigen fikk han svi for familien sin, sier han.

— Den dagen Quisling ble henrettet, satt Jørgen og jeg og pjoltret på Johnsborg. Jeg kan huske ordrett hva han sa: «Hvis Vidkun er skyldig i alt det som sies, får han bare det han fortjener. Basta». Siden snakket vi aldri mer om det, sier Straume.

Fyresdal vil glemme

Da Vidkun Quisling ble arrestert i mai 1945, fantaserte han om å trekke seg tilbake som prest i den lille Telemarksbygda — til den samme prestegården hvor han ble født 18. juli 1887. Dit kom han aldri.

I dag står prestegården tom og venter på en ny sogneprest. Hagen er ustelt og gjengrodd. Like gjengrodd som bygdefolkets minne om mannen som ble født der.

Folk snakker ikke gjerne om Vidkun Quisling. Men gamle nazister finnes fortsatt i bygda, og i det skjulte valfarter folk til fødestedet hans.

— Vi fikk ikke rykket ondet opp med roten den gangen. Ennå finnes det en del eldre i Fyresdal som beundrer Quisling og mener han var Norges redningsmann, sier Olav Straume.

De fleste holder sine sympatier skjult, men en del står åpent fram. De omgås man ikke mer enn høyst nødvendig, sier han.

Til prestegården

Og selv om ingen skilt forteller at Quislings fødested ligger like ved riksvei 355, kommer folk og besøker stedet.

— Her er en viss trafikk, men det er ikke slikt vi snakker om, sier en kvinne til Dagbladet. Hun foretrekker å være anonym.

Fyresdal og Nissedal var blant de sterkeste NS-kommunene i hele Norge, og

svært mange fulgte Quisling under krigen. Familier ble splittet og det tok lang tid før sårene grodde.

Familien

Quislings egen familie ble også delt. I slekta fantes det både nazister og jøssinger.

I dag er Quisling-navnet nesten forsvunnet. Bare én kvinne bærer familienavnet i Fyresdal, og hun er inngiftet. Andre har byttet navn, for å distansere seg fra de assosiasjonene Quisling-begrepet skaper.

På Johnsborg, som var Quislings sommersted i Fyresdal, bor i dag et kvinnelig søskenbarn. Ingen av slektingene er lystne på å møte pressefolk og ønsker å forbli anonyme.

— Ett hundre år etter at Quisling ble født i denne bygda, er den ennå preget av det. Ingen kunne noe for at det skjedde akkurat her, og helst vil vi glemme, sier en til Dagbladet.

Vold = hva Quisling hadde (Foto: Bjørn S. Delebekk)

101933

Ennd finnes det mange Quisling-tilhengere i Fyresdal, sier Olav Straume. I prestegården i bakgrunnen ble

17/7-57

Dagbladet

Skulle kidnappe

Av HANS-CHR. VADSETH

FYRESDAL (Dagbladet): Olav Straume (90) er mannen som skulle kidnappe Vidkun Quisling og endre norsk krigshistorie. Sommeren 1943 var alt klart, men i siste øyeblikk kom ny beskjed fra England: «Avlys planen. Det tjener oss bedre å ha ham i Norge.»

Straume var sjef for Milorg i Vest-Telemark, og hadde sitt hovedkvarter i Quislings hjembygd Fyresdal — midt i et av de sterkeste NS-distrikter i Norge. Etter

krigen kom han nærmere inn på Quisling-familien enn de fleste andre.

— Quisling var ofte på familiens sommersted Johnsborg, alltid med SS-vakter rundt seg. Men når han tok turen ned til sentrum, hadde han bare en spesiell vakt med seg, minnes Straume.

Planen var å skyte ned vekten bakfra og bortføre Quisling til et sikkert sted. I løpet av fire og en halv time skulle et fly komme fra England og ta ham med.

— Aksjonen ble stoppet i aller siste øyeblikk. Grunnen var at London-regjeringen fryktet t arvtakeren kunne bli enda verre, sier Straume.

Sambygding

Han og Vidkun Quisling er sambygding, født med 10 års mellomrom noen få hundre meter fra hverandre.

— Han var litt for gammel til at vi fikk noe med hverandre å gjøre som barn. Men etter krigen fikk jeg på nært hold se hva han hadde gjort og hvilke konse-

kvenser det fikk for familien, sier Straume.

Ved fredsslutningen ble han forpakter for alle Quislings beslaglagte eiendommer i Fyresdal. På Johnsborg og andre eiendommer dukket det opp ting Quisling hadde tilegnet seg fra Skaugum og fra eiendommene til deporterte jøder.

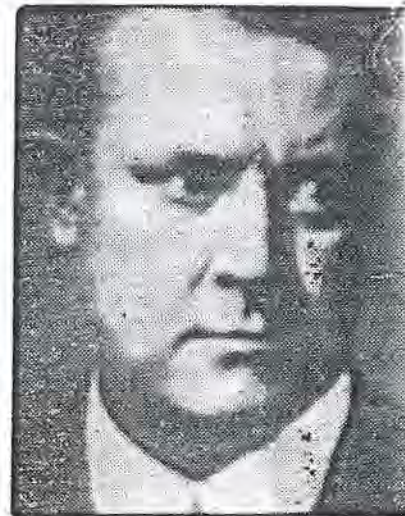
— Det var dyrebare møbler, krystall og malerier. Massevis av fine saker, forteller han.

Kontakt

Straume flyttet inn på Johnsborg, og kom der i kontakt med Quislings kone Maria og broren Jørgen.

— Maria ringte før Quisling var henrettet og sa hun ville komme og hente ting fra eiendommene. Jeg sa nei og hørte ikke mer fra henne, sier han.

Broren Jørgen fikk han mer å gjøre med. Et vennskap utviklet seg, og ved Jørgen Quislings død i 1954, var Straume en av dem som stod ham nærmest.

Etter krigen fikk jeg på nært i gjort, forteller Olav Straume.